

Commissie voor de
milieueffectrapportage

PAS en m.e.r.

Gevolgen RvS-uitspraak over het PAS

Kennissessie 12 juli 2019

Wie is wie?

Stokje doorgeven

Programma

1. Uw vragen
2. Inleiding: wat is het probleem?
Stand van zaken Natura 2000
3. Duiding uitspraak
4. Wat nu in m.e.r.?
5. Hoe verder?

Uw vraag

Schrijft u uw belangrijkste 2 vragen/kwesties op

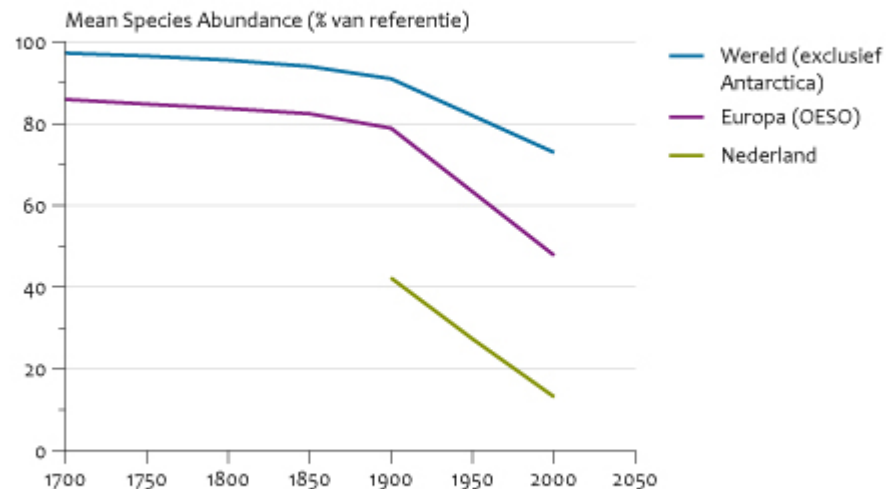

Biodiversiteit, 'leveringszekerheid mens'

Natuur in de problemen

Habitatrichtlijn: gezonde natuur nodig voor gezonde economie

Biodiversiteit

Bron: PBL

PBL/aug09/1440
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

NIEUWS

Snelle afname insecten kan 'rampzalig' uitpakken voor de natuur, stelt nieuwe studie

Natuur gaat wereldwijd ongekend snel achteruit

Honderden wetenschappers uit meer dan vijftig landen waarschuwen in een mondiaal rapport voor de steeds snellere achteruitgang van natuurareaal en soortenrijkdom.

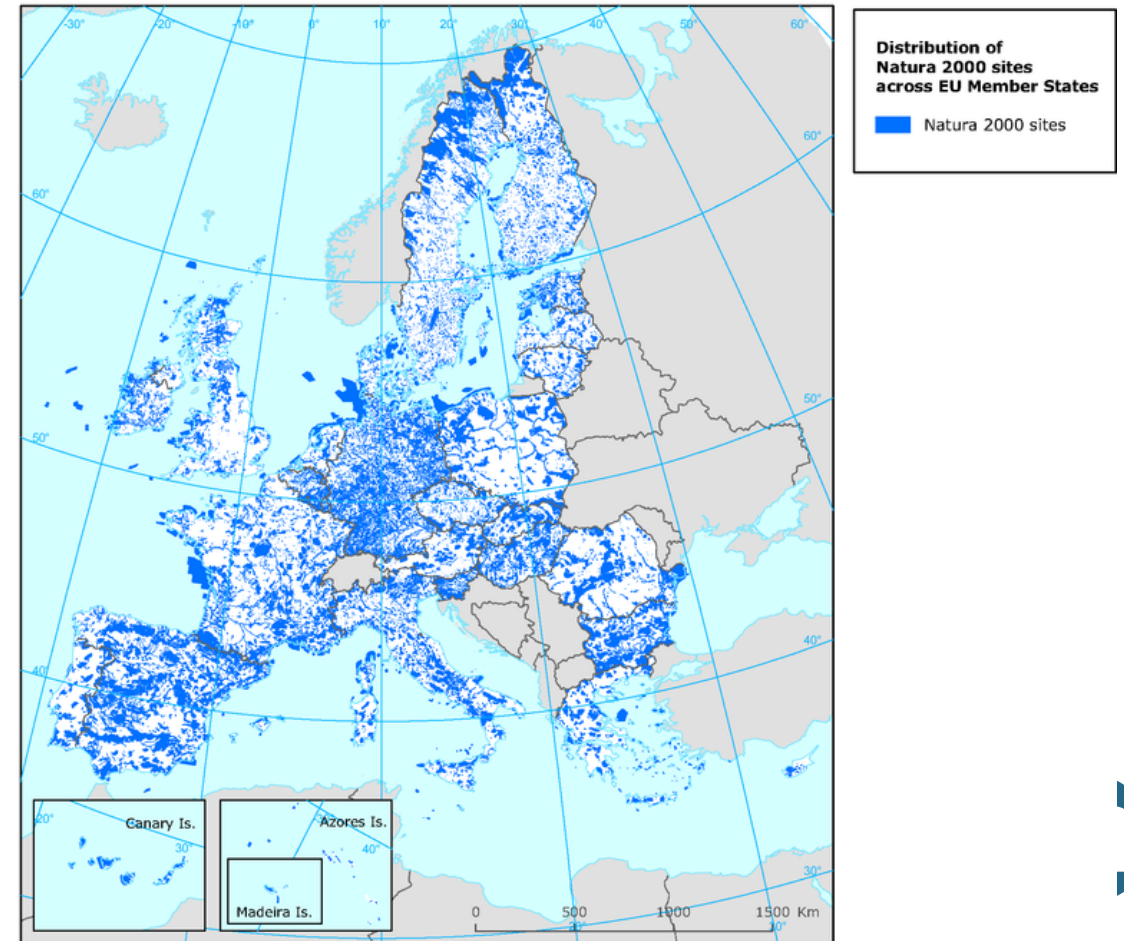
Gemma Venhuizen & Paul Luttikhuis 6 mei 2019 Leestijd 7 minuten

Vogel- en habitatrictlijn Natuur beschermen

Biodiversiteit behouden

Netwerkgedachte: robuuster voor
klimaatverandering

De lidstaat moet...

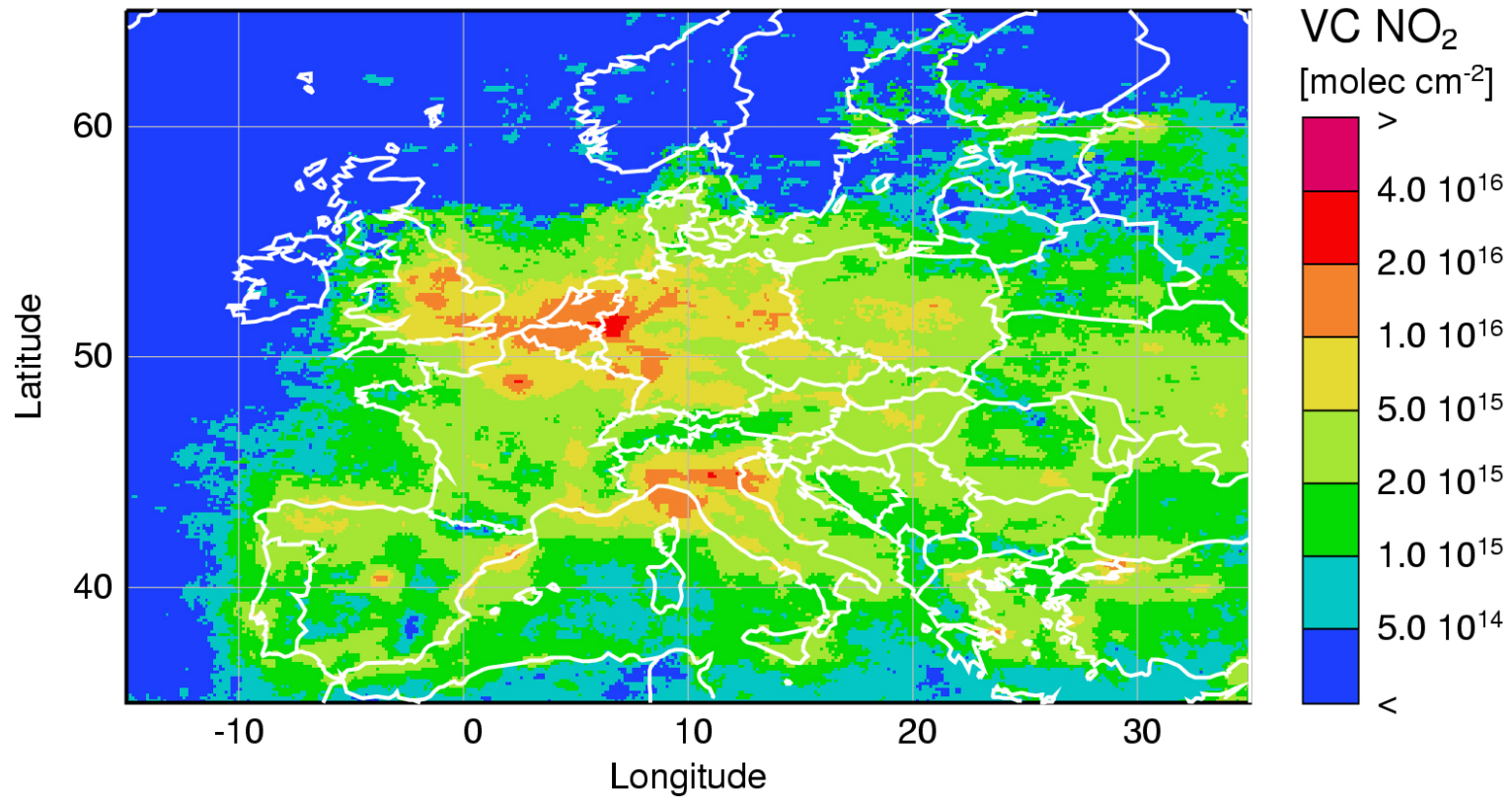
Instandhoudingsmaatregelen

Passende maatregelen

Welke zijn dat voor stikstof? > Gijs

Stikstof: Nederland belast

Stikstof

Eén van de bedreigingen voor natuur. Let ook op:

- Verdroging
- Verstoring
- Versnippering
- Etc etc

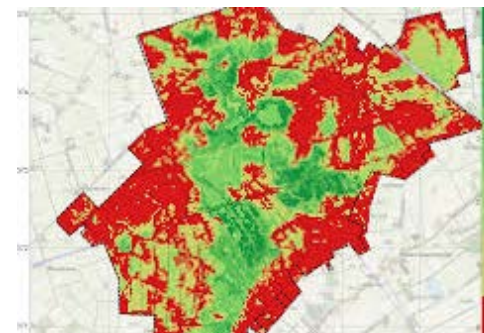
Stikstof in natuurgebieden

- Veel natuurlijke ecosystemen zijn stikstofgelimiteerd
- Concurrentieverhoudingen tussen de plantensoorten
- Voedselkwaliteit dieren

Het probleem: stikstof

- Stikstof door lucht (en stikstof en fosfaten in water)
- Elk jaar teveel = ophoping
- Buffer in bodem > het gaat schijnbaar lang goed
- Buffer op = omslag
- Maatregelen averechts voor buffer

Stand van zaken Natura 2000

Resultaten blijven achter, gevolgen stikstofdepositie op hele systeem zijn merkbaar

deVerdieping
Trouw

HOME RELIGIE EN FILOSOFIE GROEN DEMOCRATIE SAMENLEVING CULTUUR OPINIE

IPHONE XR

✓ 20GB Data

NU 19 **14€** /MND
24 maanden + Eenmalige bijbetaling €720

Dit wil ik!

Sluipmoordenaar stikstof

HOME

ROSANNE KROPAN – 1:46, 4 mei 2016

Ecologen vinden er geen doekjes om: er is iets wezenlijks aan het veranderen in de ecosystemen op voedselarme grond, zoals op de Veluwe. Van eikenblad tot sperwer, de hele keten kampt met voedingsstoffentekort en sterfte. De oorzaak wordt gezocht bij de stikstofuitstoot van de intensieve veehouderij.

20GB DATA 4G NU 19 **14€** /MND
✓ Slim Only

▲ Mees. © Dreamstime

De koolmees legt het loodje door kalkgebrek

Mezenkuijken op de Veluwe zijn vaak zó broos dat ze al in het nestje hun pootjes breken en sterven. Oorzaak: gebrek aan kalk in de bossen. En dat komt weer door te veel stikstof in het milieu, aldus bioloog Arnold van der Burg.

Stand van zaken Natura 2000

Resultaten slecht

- PAS evaluatie (Tauw):
 - Geen netto reductie: zelfs groei stikstofdepositie!
 - Geraamde PBL reductie komen jaar na jaar niet uit
- En ook nog:
 - Volkswagengate
 - Mestfraude (64% veehouderijbedrijven betrokken? Bron: NRC)

Duiding uitspraak

Passende beoordeling

- De Passende beoordeling van een programma dient aan dezelfde eisen te voldoen als de Passende beoordeling van een individueel plan of project; de Passende beoordeling voor het PAS voldoet niet aan die eisen.

Geen basis voor nieuwe besluiten

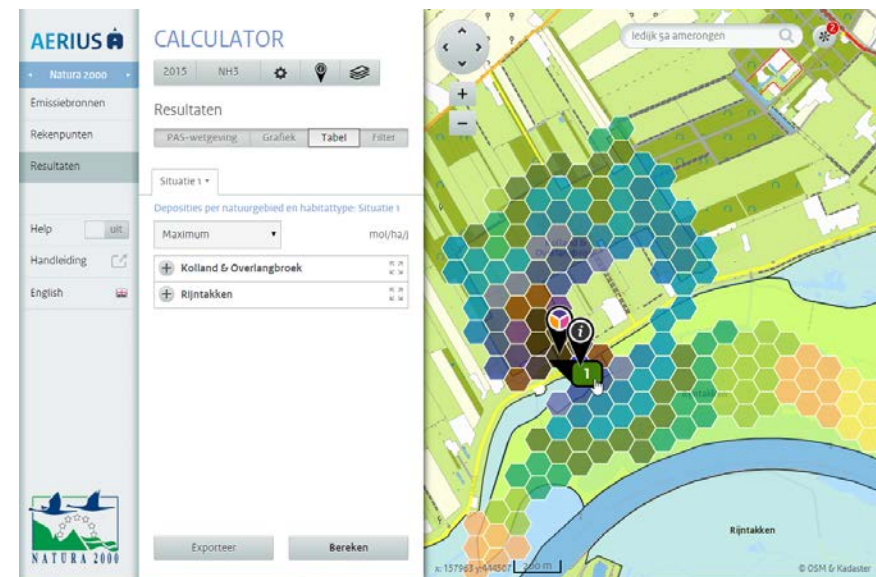
- Activiteiten die leiden tot een toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden met voor stikstof gevoelige habitattypen, kunnen niet meer vergund worden onder verwijzing naar de Passende beoordeling bij het PAS.
- Ook bestemmingsplannen kunnen niet verwijzen naar de Passende beoordeling die aan het PAS ten grondslag ligt.

Verleende vergunningen

- Vergunningen en tracébesluiten die met toepassing van het PAS zijn verleend en onherroepelijk zijn, blijven in stand.
- Activiteiten die op basis van een in de PAS-regelgeving genoemde grens- of drempelwaarde of afstand zijn uitgezonderd van de vergunningplicht, zijn alsnog vergunningplichtig. Dit geldt ook voor activiteiten waarvoor een meldingsplicht gold.

AERIUS

- Het is niet meer verplicht om het rekenmodel AERIUS Calculator te gebruiken. Het kan nog wel worden gebruikt, al lijkt het niet geschikt voor depositieberekeningen op korte afstand van de bron (50 meter).
- Afbreken en afronden in Aeries:
 - Nieuwe versie zonder afbreking
 - Afrondingsregels onduidelijk
 - Tip: maak verschilberekening

Wetenschappelijke zekerheid

- Het aanhouden van ruime marges in berekeningen en gebruik maken van monitoring en bijsturing leidt niet tot de in het kader van de Habitatrichtlijn vereiste wetenschappelijke zekerheid.
- De verwachte voordelen van de mitigerende maatregelen moeten vaststaan tijdens de Passende beoordeling en met wetenschappelijke zekerheid heel gedetailleerd kunnen worden vastgesteld.

Kleine beetjes

- Een depositietoename $< 0,05$ mol/ha/jaar op een overbelast habitatype of leefgebied leidt in principe tot significante gevolgen en dus een Passende beoordeling
- (zie bijvoorbeeld : ABRvS 17 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1259, r.o. 9.6: 0,02 mol N/ha/jr).
- Let op triggeren m.e.r -licht (over een paar sheets)

Emissiefactor

- Voor het bepalen van de omvang van de emissie als gevolg van bepaalde emissiearme stalsystemen, kan niet worden uitgegaan van de emissiefactoren van de Regeling ammoniak en veehouderij.

Artikel 6 Habitatrichtlijn

1. Instandhoudingsmaatregelen: gericht op bereiken gunstige staat van instandhouding
2. Passende maatregelen: voorkomen verslechtering
3. Mitigerende maatregelen/beschermingsmaatregelen, gekoppeld aan plan/project
4. Compenserende maatregelen (ADC-toets)

Mitigerende maatregelen

- De PAS-maatregelen zijn pas aan te merken als mitigerende maatregelen als bedoeld in artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn als het betreffende Natura 2000-gebied in een gunstige staat van instandhouding is.
- De kritische depositiewaarde is geen absolute grenswaarde, maar grote en langdurige overschrijding ervan is een indicatie dat maatregelen niet als mitigerend kunnen worden gezien.

Extern salderen

- Het is niet uitgesloten dat bedrijven die gestopt zijn tussen 1 juli 2015 en 1 juli 2018 zijn gebruikt voor zowel extern salderen als voor depositieruimte in het PAS.
- Het verbod op extern salderen is onverbindend verklaard. Er kan extern worden gesaldeerd met een bedrijf dat:
 - op 1 juli 2015 geen stikstofdepositie veroorzaakte, maar dat wel mocht, of
 - op 1 juli 2018 nog stikstofdepositie veroorzaakte, of
 - binnen één kilometer afstand van een Natura 2000-gebied staat.

Herstelmaatregelen

- Hoewel veel PAS-maatregelen niet mogen worden ingezet ter mitigatie van negatieve gevolgen van activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken, moeten ze wel worden getroffen ter uitvoering van artikel 6, eerste en tweede lid, van de Habitatrichtlijn.
- Een programma kan hiervoor een adequaat instrument zijn.

Onze voorlopige conclusies (1)

Dit leidt tot volgende inhoudelijke eisen :

- Breng (bron)maatregelen in beeld met minder stikstofemissie/-depositie, net als bij 'gewone' onderwerpen. Alternatieven met minder stikstof als zonering.
- Effecten beweiden en bemesten ook in beeld indien vlakbij N2000

Onze voorlopige conclusies (2)

Dit leidt tot volgende inhoudelijke eisen :

- Aanvullende meetgegevens t.o.v. Aeries niet nodig, wel kritisch resultaten interpreteren!
- Het MER moet informatie geven over de voortgang van herstelmaatregelen in nabije Natura 2000-gebieden

Extern salderen: wat in beeld voor m.e.r.?

NB: Advieslijn in wording

- In elk geval inzicht in DAADWERKELIJKE emissie waarmee gesaldeerd wordt
- Inzicht in dubbelgebruik met PAS
- Inzicht in vergunnings situatie en benutting
- Is deze maatregel niet al nodig als instandhoudings – of passende maatregel?

Geldt dit ook voor extern salderen?

Belang Passende beoordeling voor m.e.r.

- Verplicht plan + PB = plan-m.e.r. (art. 7.2a Wm). Rechter kan daar **ambtshalve op wijzen!** (Bijvoorbeeld ABRvS 27 december 2012, nr. 201207675/1/R3)
- Gecoördineerde procedure PB en project-MER sinds 16 mei 2017 (gewijzigde M.e.r.-richtlijn)
- PB bij m.e.r.-plichtig besluit = 'uitgebreide' m.e.r.-procedure (paragraaf 7.9 Wm)
- Bij m.e.r.-beoordeling: ligging in of nabij Natura 2000 van invloed

ADC-toets

Als o.g.v. Passende beoordeling (vanwege toename stikstofdepositie) niet is uit te sluiten dat een project de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied aantast, dan kan alsnog een Wnb-vergunning worden verleend (of een plan worden vastgesteld), als de ADC-toets met succes wordt doorlopen:

- A: er zijn geen alternatieve oplossingen,
- D: het plan of project is nodig om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische redenen, én
- C: de nodige compenserende maatregelen worden getroffen

ADC-toets (2)

Alternatieven

- Alternatieven zijn in beginsel alleen reëel als ze beantwoorden aan de projectdoelstelling.
- Het is de vraag of de nul-optie beantwoordt aan de projectdoelstelling (zie Blankenburgverbinding, ECLI:NL:RVS:2018:2454)
- Aansluiten bij alternatievenonderzoek in MER kan, mits duidelijk is dat daarin geen alternatieven over het hoofd zijn gezien (zie Blankenburgverbinding, ECLI:NL:RVS:2018:2454)

ADC-toets (3)

Dwingende redenen van groot openbaar belang

- Moet overtuigend worden aangetoond
- Uit expliciete afweging openbaar belang verwezenlijking project versus belang van het behoud van het Natura 2000-gebied moet blijken dat het belang van het project zwaarder weegt
- Bijvoorbeeld:
 - **Werkgelegenheidsbelang**
 - **Volkshuisvestingsbelang**
 - **Gezondheidsbelang**
 - **Nationale economische belangen**
 - **Belang opwekken duurzame energie**
 - **Veiligheid (verkeer, water, etc)**

ADC-toets (4)

Compensatie

- Wnb stelt geen eisen aan compenserende maatregelen
- Geen zekerheid nodig, aannemelijkheid voldoende? (zie Blankenburgverbinding, ECLI:NL:RVS:2018:2454) Of even streng na PAS-uitspraak?
- Gaat bijvoorbeeld om creëren van nieuw habitat in of buiten bestaand Natura 2000-gebied. Buiten Natura 2000-gebied: dan **aanwijzing van dat gebied als Natura 2000-gebied** (artikel 2.8, achtste lid, Wnb)!
- Richtsnoeren Europese Commissie bieden handvat voor de beoordeling van compensatie
(http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/guidance_art6_4_nl.pdf)
- Wordt uitgevoerd en heeft in principe resultaat voordat het Natura 2000-gebied wordt aangetast. Als dat niet lukt, dan extra compensatie! (zie Blankenburgverbinding, ECLI:NL:RVS:2018:2454)
- Financiële compensatie is niet toegestaan.

Hoe moet de lidstaat NL verder?

- Bufferzones?
- Saneren?
- Minder dieren (advies RvLO)

List met ecologisch wegedeneren van effecten is bij langdurige overschrijding kritische depositiewaarde niet meer mogelijk. Zeker ook gezien de staat van instandhouding van deze gebieden, die meestal niet gunstig is.

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Discussie

Is uw vraag beantwoord?

